

Lærervejledning I skole som i gamle dage

Målgruppe: I-3.klasse I skole som i gamle dage

Fagområder: Dansk, historie, matematik og kristendomskundskab (kan anvendes tværfagligt).

Kort beskrivelse: Dette forløb består af et tre timers besøg på Flakkebjerg Forskole suppleret med et undervisningshæfte. Gennem aktiviteter og samtale introduceres eleverne til børne- og skoleliv for 100 år siden.

Emneord: Børneliv, land og by, skolehistorie, skolefag, undervisningsformer og opdragelse.

Formål

Formålet med forløbet er at give eleverne en erfaring med og viden om børne- og skoleliv for hundrede år siden for dermed at fremme deres forståelse af egen hverdag i skolen og i fritiden.

'I skole som i gamle dage' består af et undervisningshæfte og et besøg på Flakkebjerg Forskole, hvor eleverne sammen med en museumsunderviser gennemfører en skoledag som i gamle dage i de autentiske rammer på skolemuseet. I denne lærervejledning findes der forslag til, hvordan I kan arbejde med emnet hjemme på skolen.

Arbejdsformer og metoder

Forløbet er baseret på aktiverende arbejdsformer både i undervisningshæftet, under besøget på Flakkebjerg Forskole og i forberedelsen eller det videre arbejde med emnet. Undervisningshæftet lægger således op til dialogbaseret undervisning med vægt på samtale om billede og tekst. Forløbet på Flakkebjerg Forskole aktiverer eleverne inden for rollespillets rammer og praktiske skoleaktiviteter.

Fælles Mål

Undervisningsforløbet er udviklet i overensstemmelse med Fælles Mål og undervisningen i indskolingen.

Beskrivelse af undervisningshæftet

Undervisningshæftet giver en indføring i "I skole som i gamle dage". Det består af en bred indføring i dansk skolehistorie samt et indblik i skolelivet på en almindelig landsbyskole, Flakkebjerg Forskole. Omdrejningspunktet er første halvdel af 1900-tallet.

Hæftet er tænkt som elevens bog, men kan også anvendes som lærerens inspirationshæfte. Det anbefales at bogen læses fælles i 2. klasse.

Undervisningshæftet er den ideelle forberedelse til et besøg på Flakkebjerg Forskole. Det kan ligeledes anvendes som et grundbogsmateriale i forbindelse med projektuger eller temadage om skole- eller børneliv som i gamle dage.

Lærervejledning I skole som i gamle dage

Beskrivelse af besøget på Flakkebjerg Forskole

Når eleverne ankommer på Flakkebjerg Forskole, bliver de modtaget af en museumsformidler fra Museum Vestsjælland. Efter en kort introduktion til den gamle forskole og livet på landet i gamle dage, træder eleverne ind i rollen som forskoleelever fra begyndelsen af 1900-tallet. De ikklædes kostume og får nye navne.

Der bliver gennemført en skoledag under autentiske former i den gamle skolestue. Eleverne møder deres lærer "fru Nielsen" og bliver konfronteret med gammeldags undervisningsmetoder og materialer. Undervisningen inddrager elementer af rollespil, der foregår både i skolestuen og i skolegården.

Eleverne bliver stillet over for opgaver og øvelser, der indgår som en naturlig del af undervisningen. Det er for eksempel: gennemgang af salmevers, skriveøvelser med griffel/tavle og pen/blæk, højtlesning og anskuelsesundervisning. I frikvarteret får de madpakker med fedtemadder og instrueres i historiske lege.

Videre arbejde med emnet

De følgende afsnit rummer en række forslag til, hvordan I på egen hånd kan arbejde med emnet på skolen enten før eller efter besøget på Flakkebjerg Skolemuseum.

Konkrete forslag til temaer eller opgaver

Med udgangspunkt i undervisningsmaterialet "Skole som i gamle dage" kan I arbejde med følgende temaer og opgaver:

1. Børneliv for 100 år siden
2. Dreng og pige - før og nu
3. Hvad betyder skolen for dig?
4. Disciplin i skolen dengang og nu
5. Skolens fag – før og nu
6. Historiske lege

Børneliv for 100 år siden

Følgende spørgsmål kan være styrende i arbejdet med børneliv: Hvad vil det sige at være et barn, og har det altid været sådan? Er der noget børn gør eller har som børn ikke gjorde eller havde for 100 år siden? Synes I, at det er blevet bedre at være barn? Hvorfor/hvorfor ikke?

Opgave:

Lav en historie om et barn (efter eget valg) for 100 år siden og præsentér den på iPad med hjælp af Puppet pals. Ved hjælp af historien kan eleverne besvare spørgsmål som:

- Hvad hedder du?

Lærervejledning

I skole som i gamle dage

- Hvad arbejder din far og din mor med?
- Hvilket tøj går du i om sommeren og om vinteren?
- Hvad skal du lave, når du går ud af skolen?
- Hvad laver du, når du kommer hjem fra skole?
 - Hjælper du en af dine forældre?
 - Har du et arbejde?

Find selv på flere med afsæt i Undervisningshæftet, *Skole som i gamle dage*.

Dreng og pige – før og nu

At være dreng eller pige har afgørende betydning for det enkelte barns skolehistorie. Piger og drenge har ofte forskellige forventninger til det at gå i skole. Skolen stiller, uden altid at være klar over det, forskellige krav til henholdsvis drenge og piger. Samtidig bruger drenge og piger ofte meget tid i skolen på at afgrænse deres eget køn fra det modsatte køn.

Opgave:

Læs "Krage-Lars" og "Min pige" højt for eleverne. Teksterne er uddrag fra "Læsebog for landsbyskolen" fra omkring år 1900.

Krage-Lars:

"Mens jeg var Barn, gik jeg i Skole på Landet. Et foraar fik vi en ny Dreng i Klassen. Han hed Lars og var tretten aar. Ja elle nej var næsten det eneste, vi kunne faa ud af ham. Var han stærk? Dette spørgsmål maatte afgøres, når der kom en ny Dreng til Skolen. Og Lars kunde se ud til baade at være det ene og det andet.

Høj var han ikke. Men han var kraftig og havde brede skuldre. Vi maatte prøve ham. Men hvem der skulle begynde, kunde vi ikke blive enige om. Saa skete det under Legen, at en af de store Drenge blev vred paa en af de smaa. Han var hidsig og skulde netop til at slaa løs på den lille Fyr. Da sprang Lars op af Grøften, hvor han sad, og greb fat i den store Dreng. Og i næste Øjeblik laa han i gruset. "Skal du slaa de smaa!" sagde Lars ude af sig selv af Vrede. Og han holdt længe den store Dreng haardt mod jorden, saa han ikke kunde røre sig. Vi andre saa forundret til, og vi fik Respekt for den nye Dreng"

Min Pige:

"Jeg har en lille Pige, en dygtig lille en:

Hun vasker og hun skurer,

Og gør min stue ren;

Hun syr på mine Klæder og laver min mad;

Hun løber rask et Ærind,

Og hun er altid glad;

Hun synger som en Lærke,

Og hun har milde Øjne,

Så klare og så Blaa;

Lærervejledning

I skole som i gamle dage

*Og hun er rank og dejlig,
Og god og rar og sød,
Og hun skal være hos mig
Ja, lige til min død.”*

I kan fælles i klassen eller i små grupper finde ord fra de to historier, som beskriver, hvad man forventede af drenge og piger for 100 år siden. I kan snakke om følgende: Er der noget, som I finder meget anderledes i historierne? Er der ting I kan genkende? Hvad synes I, om den måde man opdragede piger og drenge på? Hvorfor tror I, at man gjorde forskel?

I kan også komme ind på følgende spørgsmål: Hvad skulle henholdsvis en dreng og en pige lære i gamle dage? For eksempel havde drengene sløjd og pigerne håndarbejde og husgerning. Er der forskel på, hvad piger og drenge lærer i skolen i dag? Er der forskel på, hvad mænd og kvinder skal kunne i dag – og dengang? Hvad tror I er vigtigt at kunne som menneske dengang og i dag?

Hvad betyder skolen for dig?

Det er et rigtigt godt spørgsmål, og der findes lige så mange svar, som der findes mennesker i Danmark. For alle, der er vokset op i Danmark, har gået i skole! Man lærer mange ting i skolen, både i timerne og frikvartererne. Noget glemmer man, og noget husker man hele livet.

Opgave:

Interviewopgave

Opgaven er med til at gøre eleverne bevidste om deres egen skolegang. Opgaven kræver ingen baggrundsviden om emnet. Eleverne kan anvende I-pads eller telefoner til at optage interviewene. De kan bruge optagelserne til at blive bevidste om, hvordan man stiller tydelige spørgsmål og hvordan man giver klare svar.

Eleverne deles i mindre grupper. De skal nu stille hinanden en række spørgsmål, om det at gå i skole. De kunne for eksempel spørge hinanden om:

Hvad skal man lære, når man går i skole? Hvem er I sammen med i frikvartererne? Hvad laver I i frikvartererne? Er drenge og piger forskellige i klassen? Er drenge og piger lige dygtige? Lige frække? Lige stille? Hvorfor får I lektier for i skolen? Får piger og drenge lige mange lektier for? Hvilke fag mener du er de vigtigste? Sjoveste? Kedeligste? Hvorfor? Osv.
(Find gerne selv på flere spørgsmål.)

Disciplin i skolen - dengang og nu

Disciplin i skolen var anderledes for 100 år siden end den er i dag. I gamle dage mente man, at disciplin var vejen frem til lærdom. I dag har vi et mere nuanceret billede af læring.

Lærervejledning I skole som i gamle dage

Opgave:

Disciplin i klassen

Opgaven går ud på at øve den disciplin, som var naturlig for alle skoleelever for 100 år siden.

Disciplinære øvelser, som I kan øve med jeres elever:

Eleverne stiller op i gården eller foran døren til klasseværelset, inden timen går i gang. Eleverne står i en pigerække og en drengerække.

Drenge og piger sidder adskilt. I skolestuen på Flakkebjerg Skolemuseum sidder pigerne i rækken nær kakkellovnen, mens drengene sidder i vinduesrækken.

Når eleverne kommer ind i skolestuen, stiller de sig ud for deres plads, indtil læreren siger, at de må sætte sig ned.

Læreren tiltales: "hr./fru Lærer", eller ved lærerens efternavn.

Eleverne rækker hånden op, når de vil sige noget, og rejser sig når læreren henvender sig til dem. De må først sige noget, når de står ved siden af pulten.

Prøv øvelserne i jeres egen klasse. Prøv for eksempel øvelserne af til en forældredag - eller måske kan nogle af øvelserne blive en del af jeres almindelige skoledag?

Fag i skolen

I dag har vi mange af de samme fag, som man havde for 100 år siden: Dansk, læsning, skrivning, regning, historie, religion, osv. Indholdet i fagene har dog ændret sig en del.

For 100 år siden havde den kristne opdragelse stor vægt i skolen. Man sang derfor mange salmer og læste dagligt stykker fra Bibelen. Man underviste ud fra "Luthers Katekismus", hvori man finder de ti bud og Fadervor, som børnene blev hørt i og skulle lære uden ad.

Opgave:

Gamle skoleopgaver

Opgaven går ud på at arbejde med elementer og opgaver fra skolens forskellige fag. Eleverne skal præsenteres for fagene, som var de elever for 100 år siden. De kunne for eksempel lære de ti bud, fadervor eller en salme udenad.

Historiske lege

Både dengang og nu er leg en stor del af børns hverdag, også i skoletiden. I gamle dage legede børnene i frikvarteret sanglege, fangelege, sjippede, hinkede og spillede med kugler eller bold.

Opgave:

Opgaven går ud på at afprøve forskellige historiske lege med jeres elever. De historiske lege vil uden tvivl sætte gang i en masse nye aktiviteter i frikvarteret hjemme på skolen.

Lærervejledning
I skole som i gamle dage